

Bruksela, dnia 31.10.2014 r.
COM(2014) 687 final

**SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

w sprawie realizacji, wyników i ogólnej oceny Europejskiego Roku Obywateli 2013

1. WPROWADZENIE

Zgodnie z decyzją ustanawiającą Europejski Rok Obywateli w 2013 r.¹ niniejsze sprawozdanie stanowi przegląd jej wykonania, wyników i ogólnych osiągnięć. Opiera się ono także na wynikach oceny *ex post* Europejskiego Roku Obywateli przeprowadzonej dla Komisji przez zewnętrznego wykonawcę².

1.1. Kontekst

Pojęcie „obywatelstwa Unii” wprowadzono po raz pierwszy w 1993 r. traktatem z Maastricht. W traktacie z Amsterdamu z 1999 r. i w traktacie z Lizbony z 2009 r. dodatkowo wzmocniono prawa związane z obywatelstwem Unii. Chociaż prawo do swobodnego przemieszczania się i pobytu jest obecnie mocno ugruntowane w prawie pierwotnym i wtórnym Unii Europejskiej, nadal istnieją rozbieżności między obowiązującymi przepisami a rzeczywistością, z jaką obywatele mają do czynienia, gdy próbują korzystać z tych praw na co dzień. W szczególności obywatele Unii Europejskiej nadal napotykają zbyt wiele praktycznych przeszkód, gdy decydują się na życie i pracę w innym państwie członkowskim.

W swoim sprawozdaniu na temat obywatelstwa UE za 2010 r.³ Komisja odniosła się do tych przeszkód, w szczególności w sytuacjach o charakterze transgranicznym, i nakreśliła 25 konkretnych działań w celu ich usunięcia. Komisja stwierdziła między innymi, że brak wystarczających informacji uniemożliwiał obywatelom Unii korzystanie z przysługujących im praw, w szczególności z prawa do swobodnego przemieszczania się.

W rezolucji z dnia 15 grudnia 2010 r.⁴ Parlament Europejski zaapelował do Komisji, by rok 2013 uczyniła europejskim rokiem obywatelstwa „w celu rozpoczęcia debaty nad obywatelstwem europejskim i powiadomienia obywateli europejskich o przysługujących im prawach, w szczególności nowych prawach wynikających z wejścia w życie traktatu lizbońskiego”.

W związku z tym 20 lat po traktacie z Maastricht nadszedł właściwy moment, by ogłosić 2013 r. Europejskim Rokiem Obywateli w celu „zwiększenia świadomości na temat praw wynikających z posiadania obywatelstwa Unii, aby pomóc obywatelom w pełni korzystać z ich prawa do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich”⁵. Cel ten był jeszcze bardziej istotny ze względu na nadchodzące wybory do Parlamentu Europejskiego w 2014 r., w ramach których wszyscy obywatele Unii są uprawnieni do głosowania i kandydowania.

---

¹ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1093/2012/UE z dnia 21 listopada 2012 r. w sprawie Europejskiego Roku Obywateli (2013), Dz.U. L 325 z 23.11.2012, s. 1.

² *Evaluation of the European Year of Citizens 2013*, PPMI, Euréval and Occurence, czerwiec 2014.

³ *Usuwanie przeszkód w zakresie praw obywatelskich UE*, Komisja Europejska, COM(2010) 603 wersja ostateczna, 27 października 2010 r.

⁴ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie sytuacji praw podstawowych w Unii Europejskiej (2009–2010) – kwestie instytucjonalne po wejściu w życie traktatu lizbońskiego (2009/2161 (INI)), Dz.U. 169 E z 15.6.2012, s. 49.

⁵ Artykuł 2 „Cele” wymienionej wyżej decyzji.

Zgodnie z deklaracją „Partnerski proces komunikacji poświęconej Europie”⁶ Parlament Europejski, Rada Unii Europejskiej i Komisja Europejska uznały Europejski Rok Obywateli 2013 za jeden z ich międzyinstytucjonalnych priorytetów komunikacyjnych na okres 2013/2014.

1.2. Cele Europejskiego Roku Obywateli

Określono następujące szczegółowe cele Europejskiego Roku Obywateli 2013:

- zwiększanie świadomości obywateli Unii w zakresie przysługującego im prawa do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium Unii oraz, bardziej ogólnie, ich praw w sytuacjach transgranicznych, w tym prawa do uczestnictwa w życiu demokratycznym Unii;
- zwiększanie świadomości obywateli Unii na temat tego, w jaki sposób mogą oni faktycznie skorzystać z praw i polityki Unii, przebywając w innym państwie członkowskim, oraz pobudzanie ich aktywnego udziału w forach obywatelskich dotyczących polityki i spraw Unii; oraz
- pobudzanie debaty na temat wpływu i potencjału prawa do swobodnego przemieszczania się, jako nieodłącznego aspektu obywatelstwa Unii, szczególnie w zakresie zwiększania spójności społecznej i wzajemnego zrozumienia między obywatelami Unii oraz umacniania więzi między obywatelami a Unią.

Europejski Rok Obywateli 2013 miał na celu pokazanie, że obywatelstwo Unii nie jest jedynie pustym pojęciem, lecz podstawowym statusem obywateli państw członkowskich związanym z ich konkretnymi prawami i korzyściami (jako osób, konsumentów, pracowników, studentów, wolontariuszy, uczestników życia politycznego itp.).

W szerszym ujęciu Europejski Rok Obywateli 2013 umożliwiłaby również podkreślenie, że sami obywatele Unii odgrywają zasadniczą rolę w umacnianiu tych praw poprzez uczestnictwo w społeczeństwie obywatelskim i życiu demokratycznym.

1.3. Zasoby przeznaczone na Europejski Rok Obywateli 2013

Decyzją Komisji⁷ w sprawie przyjęcia rocznego programu prac dotyczącego Europejskiego Roku Obywateli 2013 przydzielono budżet w kwocie 1 mln EUR na finansowanie działań odnoszących się do jego celów szczegółowych.

W następstwie przyjęcia budżetu ogólnego Unii Europejskiej na rok budżetowy 2013 dokonano zmiany programu prac⁸ zapewniającej dodatkową kwotę 1 mln EUR, aby umożliwić rozszerzenie zakresu działań.

W 2012 r., przed wprowadzeniem Europejskiego Roku Obywateli 2013, udostępniony został budżet wynoszący 750 000 EUR na działania przygotowawcze do Europejskiego Roku Obywateli. Dyrekcji Generalnej ds. Komunikacji udało się

---

⁶ Deklaracja polityczna podpisana przez trzy instytucje w dniu 22 października 2008 r., Dz.U. C 13 z 20.1.2009.

⁷ C(2012) 8607 z dnia 29 listopada 2012 r.

⁸ Decyzja Komisji C(2013) 1409 final z dnia 5 marca 2013 r.

uzyskać dodatkowe środki w kwocie 1,2 mln EUR z budżetu programu „Europa dla Obywateli”.

W ramach wynoszącej 3 842 849,92 EUR kwoty zobowiązania 79 % wykorzystano na działania związane z ogólnounijną kampanią informacyjną i komunikacyjną, podczas gdy pozostałe 21 % przydzielono na dotacje na działania wspierające Sojusz na rzecz Europejskiego Roku Obywateli utworzony przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego, na konferencje: otwierającą i zamykającą Europejski Rok Obywateli 2013 odpowiednio podczas prezydencji irlandzkiej i litewskiej oraz na realizację umowy na przeprowadzenie zewnętrznej oceny działań w ramach Europejskiego Roku Obywateli 2013.

1.4. Główne zainteresowane strony i partnerzy kampanii Europejskiego Roku Obywateli 2013

1.4.1. Krajowe punkty kontaktowe

Podobnie jak w przypadku poprzednich edycji Europejskiego Roku do państw członkowskich zwrócono się o wyznaczenie krajowych punktów kontaktowych mających pomóc w koordynowaniu działań związanych z Europejskim Rokiem Obywateli 2013 z zainteresowanymi stronami na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Ograniczone środki budżetowe nie pozwoliły jednak na przekazanie wsparcia finansowego organom krajowym w celu zapewnienia im pomocy w przeprowadzeniu kampanii na szczeblu krajowym.

Spośród wszystkich państw członkowskich tylko dwa⁹ nie wyznaczyły krajowych punktów kontaktowych. W wielu państwach punkty kontaktowe stały się aktywnymi uczestnikami i w większości przypadków ściśle współpracowały z przedstawicielstwami Komisji i biurami informacyjnymi Parlamentu Europejskiego oraz z krajowymi agencjami partnerskimi głównego dostawcy usług komunikacji społecznej dla Komisji¹⁰.

W niektórych przypadkach (np. w Austrii i we Włoszech) krajowe punkty kontaktowe wyprodukowały specjalne ulotki lub broszury informacyjne w celu informowania obywateli o prawach przysługujących im w UE, podczas gdy w innych przypadkach (w Irlandii i Portugalii) zorganizowały one krajowe cykle dialogów z obywatelami zainspirowane przez dialogi z obywatelami organizowane przez Komisję na szczeblu ogólnounijnym.

1.4.2. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego

Wiele organizacji społeczeństwa obywatelskiego działa aktywnie w obszarach zaangażowania obywatelskiego i integracji europejskiej zarówno na szczeblu UE, jak i na szczeblu krajowym. Powstanie Sojuszu na rzecz Europejskiego Roku Obywateli, największego w historii ugrupowania takich organizacji,

⁹ Słowacja i Zjednoczone Królestwo.

¹⁰ Wykonawca zewnętrzny, przedsiębiorstwo Media Consulta z siedzibą w Berlinie, wspierał Komisję w ogólnej strategii komunikacji społecznej na potrzeby Europejskiego Roku Obywateli oraz w działaniach koordynacyjnych i działaniach następczych związanych niektórymi krajowymi kampaniami komunikacyjnymi, działaniach społeczeństwa obywatelskiego oraz wydarzeniach szczególnie medialnych.

stanowiło jeden z głównych elementów Europejskiego Roku Obywateli 2013. Sojusz na rzecz Europejskiego Roku Obywateli zgromadził 62 organizacje na szczeblu UE oraz sieci na szczeblu krajowym i europejskim¹¹ reprezentujące ponad 4 500 organizacji w 50 państwach w całej Europie.

Działając głównie w ramach dwóch osi programu prac („zwiększanie uczestnictwa poprzez informowanie obywateli za pośrednictwem organizacji społeczeństwa obywatelskiego” oraz „opracowanie politycznego programu działań dla obywateli Europy i przez obywateli oraz umożliwianie im skutecznego wyrażania opinii”), Sojusz na rzecz Europejskiego Roku Obywateli, wraz ze wszystkimi swoimi członkami na szczeblu UE i krajowym, był cennym partnerem strategicznym dla Komisji we wdrażaniu Europejskiego Roku Obywateli 2013, zapewniając istotny wkład z punktu widzenia społeczeństwa obywatelskiego.

1.4.3. Służby i przedstawicielstwa Komisji

Komisja zorganizowała dla wielu swoich departamentów wewnętrznych serię spotkań mających na celu przygotowanie ich do działań w ramach Europejskiego Roku Obywateli 2013 i pomoc w realizacji tych działań oraz określenie możliwości współpracy w odniesieniu do tematów związanych z Europejskim Rokiem Obywateli 2013.

Przedstawicielstwa Komisji odegrały główną strategiczną rolę w zapewnieniu współpracy zewnętrznej związanej z Europejskim Rokiem Obywateli 2013 na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym oraz ułatwieniu koordynacji z podmiotami krajowymi w zakresie treści, rozwiązań logistycznych, działań popularyzatorskich w mediach (w tym w mediach społecznościowych), monitorowania i sprawozdawczości.

Odegrały one również zasadniczą rolę w organizacji dialogów z obywatelami, stanowiących nowe narzędzie komunikacji społecznej promowane przez przedstawicielstwa przy pomocy dodatkowych wydarzeń mających na celu przygotowanie zainteresowanych obywateli do aktywnego uczestnictwa w debatach.

W szeregu państw członkowskich przedstawicielstwa skorzystały z aktywnego wsparcia krajowych sieci punktów informacyjnych Europe Direct.

1.4.4. Inne instytucje UE

W ciągu roku posłowie do Parlamentu Europejskiego uczestniczyli w wydarzeniach związanych z Europejskim Rokiem Obywateli 2013 zarówno na szczeblu UE, jak i na szczeblu krajowym, w szczególności w cyklach dialogów z obywatelami. Biura informacyjne Parlamentu Europejskiego również miały swój udział w przeprowadzeniu kampanii dotyczącej Europejskiego Roku Obywateli 2013.

---

¹¹ Pełną listę członków Sojuszu na rzecz Europejskiego Roku Obywateli na szczeblu UE i krajowym można znaleźć na stronie internetowej: <http://ey2013-alliance.eu/>

Komitet Regionów jako pierwszy rozpoczął oficjalne działania w ramach Europejskiego Roku Obywateli 2013, organizując w dniu 28 listopada 2012 r. forum pod tytułem *Regiony i miasta gotowe na Europejski Rok Obywateli 2013: program działań na rzecz obywateli na szczeblu lokalnym*¹².

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) aktywnie wspierał kampanię przez cały rok, rozpoczynając od organizacji wydarzenia Open Space *Twoja Europa 2013* w dniach 23–24 grudnia 2013 r.¹³. Zorganizował on również prestiżowe wydarzenie przy okazji Dnia Społeczeństwa Obywatelskiego 2013 (*Tak europejscy jak tylko możemy być! Łączenie gospodarki, solidarności i demokracji*)¹⁴.

1.5. Znaczenie partnerstw, działalności pro bono i wolontariatu dla powodzenia Europejskiego Roku Obywateli 2013

Zewnętrzny podmiot oceniający stwierdził, że w organizację Europejskiego Roku Obywateli 2013 zaangażowanych było wiele różnych podmiotów na wiele różnych sposobów, co przyczyniło się do złagodzenia ograniczeń narzuconych przez skromny budżet przeznaczony na kampanię mającą na celu zwiększanie świadomości skierowaną do ponad 507 mln osób w 28 państwach członkowskich (po przystąpieniu Chorwacji w dniu 1 lipca 2013 r.).

Strategia sojuszy oparta na zobowiązaniu licznych zainteresowanych stron do współpracy i wnoszenia wkładu na szczeblu europejskim, krajowym i lokalnym stanowiła główną dźwignię, która umożliwiła przeprowadzenie kampanii przy ograniczonych zasobach. Według zewnętrznego zespołu oceniającego bez tej partnerskiej współpracy osiągnięcie tego rezultatu nie byłoby możliwe.

Szczebel lokalny: znaczenie partnerstw

Hiszpański projekt 19 twarzy dla Europy stanowił jedno z działań opartych na partnerstwie, prowadzonych na największą skalę w ciągu Europejskiego Roku Obywateli. Został on zapoczątkowany przez Przedstawicielstwo Komisji w Madrycie i hiszpański krajowy punkt kontaktowy w ścisłej współpracy z centrami informacji Europe Direct oraz przy wsparciu głównego dostawcy usług komunikacji społecznej dla Komisji (poprzez jego hiszpańską agencję partnerską).

W ramach projektu wybrano po jednej osobie na każdy region hiszpański (jest ich 19), a każda z tych osób przedstawiła historię ilustrującą jej sposób bycia obywatelem Europy. Historie tych „19 twarzy” opublikowane zostały w broszurze rozesłanej do wszystkich hiszpańskich centrów informacji Europe Direct.

Fotografie 19 twarzy zostały umieszczone na fasadzie wspólnego budynku instytucji UE przy głównej arterii Madrytu w dniu 26 listopada 2013 r. w obecności głównych mediów, urzędników miejskich, przechodniów oraz głównych przedstawicieli Komisji i Parlamentu Europejskiego, hiszpańskich ambasadorów Europejskiego Roku Obywateli 2013, twarzy Roku i rzeczników. Jednocześnie opublikowano 19 komunikatów prasowych (po jednym na region) w mediach lokalnych i regionalnych oraz jeden główny komunikat prasowy w mediach krajowych.

Skutkiem tego działania było ponad 40 wiadomości w telewizji, radiu i prasie internetowej.

¹² <http://cor.europa.eu/en/events/forums/Pages/citizens-agenda-local.aspx>

¹³ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-youreurope2013>

¹⁴ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-civil-society-day-2013>

Nagrano również film wideo przedstawiający tę instalację wraz z wywiadami z niektórymi uczestniczącymi urzędnikami, który następnie był prezentowany podczas oficjalnych wydarzeń.

Podmiot oceniający zauważył, że zainteresowane strony wniosły znaczny wkład, głównie w formie wolontariatu lub wykorzystania własnych zasobów finansowych. Dotyczyło to przede wszystkim krajowych członków Sojuszu na rzecz Europejskiego Roku Obywateli, którzy dostosowali swoje działania (wydarzenia, seminaria, warsztaty) do priorytetów Europejskiego Roku Obywateli 2013.

Główny dostawca usług komunikacji społecznej dla Komisji również skorzystał z licznych możliwości realizacji działań *pro bono* w zakresie podnoszenia świadomości poprzez swoje sieci krajowych agencji partnerskich; różne przedsiębiorstwa w całej Unii oferowały bezpłatny czas antenowy w radiu, powierzchnię billboardów na publicznych drogach przelotowych nieodpłatnie lub po bardzo obniżonej cenie oraz podobne formy wsparcia.

1.6. Komplementarność między Europejskim Rokiem Obywateli 2013 oraz innymi programami i inicjatywami UE

Zgodnie z zewnętrzną oceną poziom ambicji w połączeniu z bardzo ograniczonym budżetem ogólnym¹⁵ wymagał kreatywności wszystkich zaangażowanych stron, które systematycznie szukały komplementarności między programami/inicjatywami UE i powiązаныmi zespołami. Jedną z cech charakterystycznych Europejskiego Roku Obywateli 2013 była liczba i intensywność osiągniętych synergii.

Miało to w szczególności miejsce w przypadku kampanii „Mobilna młodzież”. Opracowano jednolitą identyfikację wizualną oraz stworzono specjalne animacje dotyczące Europejskiego Roku Obywateli 2013 i sfinansowano je w ramach budżetu Europejskiego Roku Obywateli 2013 w celu wsparcia 16 wydarzeń w różnych państwach członkowskich¹⁶, podczas których w debatach plenerowych związanych z tematami Roku aktywnie uczestniczyli ambasadorzy lub twarze Roku. Wydarzenia te zapewniły także możliwość rozpowszechnienia publikacji na temat kwestii związanych z obywatelstwem UE.

Europejski Tydzień Młodzieży 2013 został poświęcony aktywnemu obywatelstwu i uczestnictwu w życiu społecznym ludzi młodych; przyznano nagrody projektom programu „Młodzież w działaniu”, w ramach których wykonuje się wzorową pracę na rzecz promowania obywatelstwa wśród młodych ludzi. Krajowe agencje programu „Młodzież w działaniu” zorganizowały setki działań na szczeblu krajowym i regionalnym w całej UE przy współpracy z punktami kontaktowymi

¹⁵ W porównaniu z budżetami poprzednich inicjatyw Europejskiego Roku: Europejski Rok Równych Szans dla Wszystkich 2007 (22,5 mln EUR), Europejski Rok Dialogu Międzykulturowego 2008 (10 mln EUR), Europejski Rok Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym 2010 (17,25 mln EUR), Europejski Rok Wolontariatu 2011 (10,75 mln EUR) lub Europejski Rok Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej 2012 (5 mln EUR).

¹⁶ Palma de Mallorca (ES), 26–28 marca; Wolos (EL), 18–20 kwietnia; Paryż (FR), 9–10 maja; Bruksela (BE), 28–30 czerwca; Spa (BE), 17–21 lipca; Burgas (BG), 25–28 lipca; Šventoji (LT), 8–11 sierpnia; Marsylia (FR), 27–29 września; Koszyce (SK), 3–5 października; Liège (BE), 17–19 października; Burgos (ES), 20–21 listopada; Nikozja (CY), 22–23 listopada; Valletta (MT), 6–7 grudnia oraz w 2014 r. w Rydze (LV) 28 lutego–2 marca; w Pradze (CZ) 29–30 kwietnia i w Lizbonie (PT) 9–11 maja.

Europejskiego Roku Obywateli 2013, przedstawicielstwami Komisji i siecią Eurodesk¹⁷.

W latach 2013–2014 Komisja rozpoczęła szereg działań angażujących obywateli w ramach wspierania programu „Odpowiedzialne badania i innowacja”¹⁸ w celu promowania dwukierunkowego dialogu z obywatelami w całej Europie, aby pomóc UE w określeniu politycznego planu działań programu Horyzont 2020 w zakresie badań naukowych i innowacji. Inicjatywa VOICES¹⁹ finansowana w ramach programu UE „Nauka w społeczeństwie” i rozpoczęta pod szyldem Europejskiego Roku Obywateli 2013 uzyskała wsparcie dzięki początkowemu zobowiązaniu Komisji do uwzględnienia wyników dotyczących obywateli²⁰ poprzez ustanowienie funkcjonującego z zachowaniem odpowiednich terminów procesu opartego na uczestnictwie, przejrzystości i identyfikowalności.

Generations@school

Program Generations@school, rozpoczęty w 2012 r. w ramach Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej, zachęcał nauczycieli do zorganizowania projektu z udziałem uczniów i starszych obywateli ich społeczności, a następnie podjęcia rywalizacji w ramach konkursu z innymi szkołami z całej UE.

Projekt został przedłużony na okres Europejskiego Roku Obywateli 2013 i dotyczył w szczególności dyskusji o Europie, jej obecnej sytuacji i o tym, co starsze osoby i młodzież mogą wspólnie uczynić, aby budować Europę przyszłości (Co oznacza bycie obywatelem europejskim? Jakie prawa na szczeblu UE zostały zapewnione z tytułu integracji europejskiej? W jaki sposób europejscy obywatele przyszłości postrzegają te prawa i w jaki sposób zamierzają z nich korzystać? Jaką Europę należy przekazać przyszłym pokoleniom?).

Niektóre koszty konkursu (tłumaczenia, organizacja jury) zostały pokryte z budżetu Europejskiego Roku Obywateli 2013, a członkowie zespołu Europejskiego Roku Obywateli 2013 pomogli w wyborze zwycięskich szkół.

2. DWIE STRONY ROKU

W swoim orędziu o stanie Unii Europejskiej w 2012 r. przewodniczący Komisji José Manuel Barroso podkreślił, że „... skończyły się czasy integracji Europejskiej za dorozumianą zgodą obywateli...”. Europejski Rok Obywateli 2013 stanowił doskonałą okazję do nawiązania do politycznego imperatywu zapewnienia udziału obywateli w integracji UE, przy jednoczesnym podnoszeniu świadomości społecznej w odniesieniu do praw obywateli Unii.

¹⁷ Główny podmiot udzielający informacji dotyczących polityki europejskiej i możliwości dla młodzieży i osób z nią pracujących: <http://www.eurodesk.pl/>

¹⁸ <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/public-engagement-responsible-research-and-innovation>

¹⁹ „Views, Opinions and Ideas of Citizens in Europe on Science” (poglądy, opinie i pomysły obywateli Europy w dziedzinie nauk ścisłych): <http://www.voicesforinnovation.eu/>

²⁰ Jego rezultatem było przygotowanie zaproszeń do składania wniosków dotyczących badań w ramach obszaru priorytetowego programu Horyzont 2020 „Odpady: zasoby umożliwiające recykling, ponowne wykorzystanie i odzyskiwanie surowców” z przewidywanym finansowaniem z funduszy UE wynoszącym 116 mln EUR w okresie 2014–2015.

Działania w ramach Europejskiego Roku Obywateli 2013 miały zatem dwojaki charakter: podnoszenie świadomości i dialog oraz zapewnienie wielu zainteresowanym stronom różnych okazji do uczestnictwa.

2.1. Podnoszenie świadomości: ogólnounijna kampania informacyjna i komunikacyjna

Opracowano hasło mające odzwierciedlać dwie strony tej kampanii: „Chodzi o Europę. Chodzi o Was. Włączcie się do debaty.”. Zostało ono przetłumaczone na 24 języki UE i stanowiło główny element identyfikacji wizualnej Europejskiego Roku Obywateli 2013.

Od początku identyfikacja wizualna Europejskiego Roku Obywateli 2013 miała charakter międzyinstytucjonalny, a instytucje Unii zachęcane do jej wykorzystywania w ich działaniach komunikacyjnych związanych z Europejskim Rokiem Obywateli 2013. Parlament Europejski dopasował ją do swojej własnej koncepcji i kolorów (poprzez wstawienie etykiety), a EKES i Komitet Regionów przyjęły ją i konsekwentnie stosowały.

Główna kampania komunikacyjna Europejskiego Roku Obywateli 2013 prowadzona przez głównego wykonawcę Komisji miała na celu zapewnienie obywatelom informacji dotyczących praw i możliwości przysługujących im w UE. Przyczyniła się ona również do upowszechnienia wiedzy na temat wielojęzycznych narzędzi informacji i uczestnictwa wspomagających obywateli w pełnym korzystaniu z przysługujących im praw i możliwości na szczeblu UE w odniesieniu do zaangażowania w kształtowanie polityki Unii oraz do promocji stosowania tych narzędzi (w tym sieci Europe Direct, portalu Twoja Europa, SOLVIT, inicjatywy na rzecz interaktywnego kształtowania polityki, europejskiej inicjatywy obywatelskiej, petycji do Parlamentu Europejskiego i skarg do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich).

Kampania miała na celu wykorzystanie pełnego potencjału istniejących narzędzi i materiałów instytucji UE (strony internetowe, portale, materiały wideo, broszury, wydarzenia itp.) w celu informowania obywateli i umożliwienia im uczestnictwa w sprawach UE. Wymagało to ścisłej współpracy ze wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w Europejski Rok Obywateli 2013, w tym wieloma służbami Komisji (szczególnie przedstawicielstwami), centrami informacji Europe Direct, biurami informacyjnymi Parlamentu Europejskiego i innymi instytucjami UE, państwami członkowskimi (na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym) oraz organizacjami społeczeństwa obywatelskiego (na szczeblu europejskim i krajowym). Komisja wykorzystwała także swoje istniejące materiały audiowizualne

i drukowane dotyczące praw obywateli oraz działalności transgranicznej i jednolitego rynku.

Przedstawicielstwa Komisji i ich odpowiednie sieci centrów informacji Europe Direct były głównymi podmiotami pobudzającymi do działania na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, organizując przez cały Rok setki seminariów, debat i konferencji. Połowa dodatkowych wydarzeń, obejmujących specjalnie zaplanowane działania przygotowawcze, towarzyszące i następcze związane z inicjatywą dialogów z obywatelami (zob. poniżej), dotyczyła w szczególności tematów odnoszących się do Roku Obywateli, w związku z czym można je uznać za integralną część kampanii Europejskiego Roku Obywateli 2013.

Główna kampania komunikacyjna obejmowała następujące najważniejsze elementy²¹:

- główne międzyinstytucjonalne strony internetowe założone w ramach Europejskiego Roku Obywateli 2013 (<http://europa.eu/citizens-2013/pl/home>, następnie www.europa.eu/citizens-2014) z podstronami na najwyższym poziomie dostępnymi we wszystkich 24 oficjalnych językach UE, w tym w językach chorwackim i irlandzkim. Strony zostały zaprojektowane w taki sposób, aby odpowiadały potrzebom różnych profili docelowych odbiorców, takich jak środowisko akademickie, młodzież, osoby szukające pracy i wyborcy. Zainteresowane strony zachęcano aktywnie do wniesienia wkładu oraz udostępniania informacji o wydarzeniach w celu umieszczenia ich na stronie internetowej zawierającej centralny ogólnounijny kalendarz wydarzeń. Na stronie przedstawiono sylwetki ambasadorów, twarzy Roku i rzeczników Europejskiego Roku Obywateli 2013 (zob. poniżej), którzy zostali również zachęcani do przedstawienia sprawozdań ze swojej działalności w celu ich publikacji na stronie. Ogólne informacje dotyczące praw UE, niektóre informacje z mediów, sprawozdania i zdjęcia z wydarzeń, które odbyły się w ramach Europejskiego Roku Obywateli 2013, również zostały opublikowane na stronie;
- materiały audiowizualne i radiowe: rozprowadzone w całej Unii, dotyczące Europejskiego Roku Obywateli 2013 materiały informacyjne wideo, zdjęcia, filmik wirusowy dotyczący Europejskiego Roku Obywateli 2013 oraz produkcja 30 sekundowego spotu radiowego dotyczącego praw UE i Europejskiego Roku, emitowanego w całej Unii, często *pro bono*;
- działania medialne, w tym spotkania z prasą na szczeblu unijnym i krajowym, mailingi prasowe i proaktywna współpraca z mediami;
- reklama: organizowanie partnerstw z organizacjami prowadzącymi działalność publiczną, takimi jak podmioty świadczące usługi transportu publicznego, ośrodki kultury lub biblioteki w celu umieszczenia *pro bono* materiałów promocyjnych dotyczących Europejskiego Roku Obywateli 2013;

Umieszczanie *pro bono* materiałów reklamowych dotyczących Europejskiego Roku Obywateli 2013: przykład ze Słowacji

²¹ Niektóre dane ilościowe dotyczące kampanii i działań znajdują się w załączniku (Europejski Rok Obywateli 2013 w skrócie).

W ramach podejścia ukierunkowanego bezpośredniego na obywateli wykorzystano transport publiczny w celu dotarcia z głównymi informacjami kampanii do szerszego grona odbiorców; we współpracy z *Dopravný podnik*, głównym podmiotem świadczącym usługi transportu publicznego w słowackiej stolicy, zapewniono 90 % zniżki na umieszczenie materiałów wizualnych i emisję filmików wirusowych dotyczących Europejskiego Roku Obywateli 2013 w autobusach w całej Bratysławie. W rezultacie w grudniu 2013 r. plakaty Europejskiego Roku Obywateli 2013 zostały umieszczone w całej flocie 500 autobusów i docierały do 650 tys. pasażerów dziennie przez dwa tygodnie. Podczas jednego z tych tygodni na ekranach w autobusach emitowany był także 30 sekundowy filmik wirusowy dotyczący Europejskiego Roku Obywateli 2013.

- ambasadorzy, twarze i rzecznicy Europejskiego Roku Obywateli 2013: dobrze znane w państwach członkowskich osobistości zostały poproszone o dobrowolne poświęcenie czasu i starań w celu pełnienia funkcji ambasadorów Europejskiego Roku Obywateli. Podobnie obywatele, którzy w pozytywny sposób skorzystali z prawa UE, zostali poproszeni o nadanie osobistego charakteru kampanii poprzez interesujące przykłady z ich życia oraz o pełnienie roli „twarzy Europejskiego Roku Obywateli”. Dołączyli do nich eksperci z dziedzin związanych z Europejskim Rokiem Obywateli 2013 (szczególnie obywatelstwa, spraw i polityki UE), występujący jako obcy z mediami rzecznicy kampanii. W niektórych przypadkach rolę tę przyjęły krajowe punkty kontaktowe lub przedstawicielstwa Komisji Europejskiej. Ze względu na krajową specyfikę niektóre państwa postanowiły nie skorzystać z ambasadorów, twarzy lub rzeczników, a zamiast tego zaproponowano im inne działania w ramach kampanii (np. wspieranie wydarzeń, materiały promocyjne itd.);
- wsparcie w mediach społecznościowych, szczególnie przez centralne konta Komisji w mediach społecznościowych: serię ankiet na Facebooku oraz aplikację towarzyszącą na Facebooku, monitoring online, internetowy konkurs fotograficzny na Facebooku dotyczący Europejskiego Roku Obywateli 2013, który został wykorzystany do stworzenia 12-miesięcznego kalendarza na 2014 r. oraz inne treści dostosowane do specyfiki internetu. Niektóre reklamy zostały również opublikowane na Facebooku. Kanały mediów społecznościowych Komisji zostały wykorzystane jako środek przekazu w przypadku „tematycznych tygodni w mediach społecznościowych”, nowej praktyki polegającej na szczególnym zajmowaniu się jednym tematem interesującym ogół społeczeństwa przez pewien okres, najczęściej jeden tydzień. Te tematyczne tygodnie zachęciły odpowiednie służby Komisji do współpracy poza ich codzienną pracą oraz do wspierania podejścia skoncentrowanego na obywatelach. Zewnętrzny zespół oceniający stwierdził, że te niestandardowe działania w ramach międzydepartamentalnej i ukierunkowanej na odbiorców współpracy stanowiły pozytywny trwały skutek Europejskiego Roku Obywateli 2013;
- drukowane materiały komunikacyjne i artykuły promocyjne dotyczące Europejskiego Roku Obywateli 2013, w tym zestawy narzędzi do celów kampanii przeznaczone dla różnych docelowych grup odbiorców (w 23 oficjalnych językach), pocztówki, plakaty, roll-upy, banery i różne upominki. Komisja przygotowała pliki cyfrowe identyfikacji wizualnej kampanii, dostępne do pobrania wraz z przewodnikiem redakcyjnym, tak aby ułatwić

zainteresowanym stronom zamówienie własnych materiałów promocyjnych (na własny koszt) bez konieczności samodzielnego projektowania grafiki;

- uruchomienie przez Komisję usług i narzędzi komunikacji instytucjonalnej w celu wniesienia wkładu w działania związane z Europejskim Rokiem Obywateli 2013. Obejmowało to filmy video na temat dialogów z obywatelami, dostępne w internecie informacje dotyczące polityki UE, projekty społeczeństwa obywatelskiego finansowane w ramach programu „Europa dla obywateli”, wydarzenia zorganizowane przez centra informacji Europe Direct i Team Europe²², promowanie punktów kompleksowej obsługi dla obywateli przez portal Twoja Europa oraz grupy specjalnie zaproszone przez Komisję do celów działań przygotowawczych i następczych związanych z dialogami z obywatelami odbywającymi się przez cały Europejski Rok Obywateli; oraz
- inicjatywa „Powrót do szkoły”²³ mająca na celu zachęcenie urzędników do pełnego udziału poprzez zapewnienie szkoleń i odpowiednich materiałów dotyczących Europejskiego Roku Obywateli 2013.

Zabieranie głosu na temat praw UE: ambasadorzy Europejskiego Roku Obywateli 2013

Judit Polgár, pochodząca z Węgier mistrzyni olimpijska w szachach, jest zapewne najlepiej grającą w szachy kobietą w historii. Była ona również jednym z ambasadorów Europejskiego Roku Obywateli 2013.

– Jako ambasador Europejskiego Roku Obywateli 2013 chciałabym pomóc w tym, aby większa liczba osób zdała sobie sprawę, że współpracę należy realizować nie tylko na poziomie państwa członkowskiego. Wszyscy ludzie w Unii Europejskiej powinni uświadomić sobie, że mają możliwość poznania osób z innych państw oraz dzielenia się z nimi poglądami i opiniami w kwestiach, które ich dotyczą. Jako szachistka, jako Węgierka i jako Europejka próbuję przyczynić się do rozwoju Unii Europejskiej w obszarach sportu, kształcenia i kultury – powiedziała Judit.

2.2. Promowanie dialogu

2.2.1. Docieranie do ogółu społeczeństwa: dialogi z obywatelami

Od września 2012 r. do marca 2014 r. Komisja zorganizowała serię 51 dialogów z obywatelami we wszystkich państwach członkowskich, których całkowity budżet (oddzielny od budżetu Europejskiego Roku Obywateli 2013) wynosił 3,56 mln EUR. W wydarzenia te zaangażowani byli przewodniczący i większość członków kolegium.

Komisja opracowała i przetestowała dialogi z obywatelami jako nowy instrument bezpośredniej komunikacji politycznej z ogółem społeczeństwa. Powstały one w oparciu o model „spotkań otwartych”, w ramach których komisarz wraz z posłem do Parlamentu Europejskiego lub politykami

²² Eksperti UE, którzy na zaproszenie (przez szkoły, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa itp.) mogą poprowadzić prezentacje, warsztaty i debaty.

²³ http://ec.europa.eu/news/eu_explained/110117_pl.htm

szczebla krajowego lub regionalnego słucha obywateli i prowadzi z nimi debaty w kwestiach związanych z UE. Dialogi miały na celu odbudowanie zaufania obywateli europejskich do decydentów politycznych i europejskiego systemu rządów. Pomogły one nadać Europie konkretne oblicze i stanowiły dla obywateli okazję wyrażenia swoich opinii i uzyskania konkretnych informacji.

Dialogi z obywatelami zgromadziły średnio ponad 300 obywateli na każdym wydarzeniu; do końca marca około 17 tys. obywateli uczestniczyło osobiście w wydarzeniach, kolejne 105 tys. osób śledziło je na żywo za pośrednictwem transmisji internetowej lub mediów społecznościowych. Dodatki do gazet lokalnych w tygodniach, w których odbywały się dialogi z obywatelami, dotarły do 43 mln Europejczyków w postaci drukowanej i do kolejnych 51 mln za pośrednictwem internetu. Każde wydarzenie było przedmiotem średnio 39 informacji w mediach (transmisje telewizyjne na żywo, programy telewizyjne, programy radiowe, artykuły w prasie drukowanej i internetowej). Wszystkie dialogi były nadawane na żywo za pośrednictwem transmisji internetowej oraz dokumentowane na centralnej stronie internetowej (http://ec.europa.eu/debate-future-europe/index_pl.htm).

Na zakończenie cyklu kolegium przyjęło sprawozdanie²⁴ dotyczące najważniejszych wniosków wynikających z tego projektu.

Przelamywanie lodów: dialogi z obywatelami

W dniu 27 marca 2014 r. Komisja zakończyła pierwszy cykl 50 dialogów z obywatelami ogólnoeuropejską debatą w Brukseli. Wydarzenie to zgromadziło 150 obywateli z całej Europy w celu rozmowy o ich rzeczywistych doświadczeniach jako Europejczyków oraz podzielenia się obawami i aspiracjami dotyczącymi przyszłości Europy i ich przyszłości jako obywateli europejskich.

Jedna z nich, młoda Polka Kamila, powołując się na liczne dyskusje dotyczące Europy z kolegami ze szkoły, podczas dialogu z przewodniczącym Komisji z pasją mówiła: „ważne jest, aby młodzi ludzie wiedzieli, że są obywatelami UE i znali możliwości jakie to przed nimi otwiera. Sprawy UE powinny być częścią programu nauczania we wszystkich 28 państwach członkowskich.”

2.2.2. Mobilizowanie zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego

Dialogi z obywatelami skoncentrowane były na docieraniu do poszczególnych obywateli, ale równocześnie organizacje będące członkami Sojuszu na rzecz Europejskiego Roku Obywateli, sieci na szczeblu UE oraz sojusze/inicjatywy krajowe w 23 państwach członkowskich²⁵ pomagały w angażowaniu w działania związane z Europejskim Rokiem Obywateli 2013 zorganizowanych grup społeczeństwa obywatelskiego w całej UE.

²⁴ Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Dialogi z obywatelami jako wkład w rozwój europejskiej przestrzeni publicznej COM(2014) 173 final, 24 marca 2014 r.

²⁵ Sojusze ani inicjatywy krajowe Sojuszu na rzecz Europejskiego Roku Obywateli nie powstały w Austrii, Estonii, Grecji, Irlandii i Szwecji.

Sojusze krajowe Sojuszu na rzecz Europejskiego Roku Obywateli od początku były aktywnie zaangażowane, współpracując z krajowymi punktami kontaktowymi, biurami instytucji UE i agencjami partnerskimi głównego dostawcy usług komunikacji społecznej dla Komisji przy opracowywaniu wspólnych planów działań w celu wdrażania Europejskiego Roku Obywateli 2013.

**Mobilizacja na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym:
przykłady niektórych sojuszy krajowych Sojuszu na rzecz Europejskiego Roku
Obywateli**

Cechą wyróżniającą Sojuszu na rzecz Europejskiego Roku Obywateli był zakres, w jakim udało mu się zaangażować i zmobilizować sojusze krajowe w większości państw członkowskich, oraz jego kreatywność. Sojusz krajowy w Zjednoczonym Królestwie, jednym z dwóch państw członkowskich, w których nie było punktów kontaktowych, ściśle współpracował z przedstawicielstwami Komisji i biurami informacyjnymi Parlamentu Europejskiego w Londynie, Glasgow i Cardiff. Razem przeprowadzili oni serię seminariów poświęconych takim zagadnieniom jak włączenie społeczne, wolontariat i narzędzia wspierające aktywne uczestnictwo obywateli.

Bułgarski sojusz krajowy współpracował z biurami instytucji UE nad konkursem, w wyniku którego zorganizowany obóz „Jesteśmy obywatelami Europy”²⁶, na którym studenci z całego kraju mieli możliwość zaprezentowania swoich projektów dotyczących lepszych sposobów zaangażowania się w życie polityczne UE i odkrywania dostępnych możliwości finansowania.

Sojusz na rzecz Europejskiego Roku Obywateli i Europejskie Forum Obywatelskie opublikowały w języku angielskim i francuskim 12-stronicowy dokument dotyczący w szczególności Europejskiego Roku Obywateli 2013 i konieczności podjęcia znacznych starań w zakresie komunikacji społecznej. Podobne publikacje lub kolumny zostały stworzone przez innych członków Sojuszu na rzecz Europejskiego Roku Obywateli celu upowszechnienia wiedzy o Europejskim Roku Obywateli 2013 oraz zaangażowania jak największej liczby osób i zachęcenia ich do udziału w konkretnych dyskusjach na temat unijnej polityki dotyczącej obywatelstwa.

Przystąpienie Chorwacji do Unii Europejskiej było okazją dla Sojuszu na rzecz Europejskiego Roku Obywateli do zorganizowania konferencji na szczeblu europejskim „Obywatelstwo UE: krzyżowanie się perspektyw”, która odbyła się w dniu 8 lipca w Zagrzebiu, co umożliwiło organizacjom społeczeństwa obywatelskiego z zachodnich Bałkanów wgląd w dyskusje dotyczące obywatelstwa prowadzone obecnie w Europie. Wydarzenie zgromadziło ponad 150 uczestników, przy zachowaniu odpowiednich proporcji między przedstawicielami państw bałkańskich i innych państw europejskich. Liczni obecni dziennikarze uważnie śledzili wszystkie dyskusje. Podczas wydarzenia poruszono główne kwestie Europejskiego Roku Obywateli 2013 i opracowano zalecenia, które zostały później dodane do ogólnych zaleceń politycznych Sojuszu na rzecz Europejskiego Roku Obywateli (zob. poniżej).

²⁶ <http://ey2013-alliance.eu/events/youth-camp-we-are-citizens-of-europe-koprivshitsa-bulgaria/>

W trakcie Europejskiego Roku Obywateli Sojusz na rzecz Europejskiego Roku Obywateli i jego członkowie na szczeblu unijnym i krajowym wzięli udział w debacie na szczeblu UE dotyczącej polityki w zakresie obywatelstwa (praw związanych z obywatelstwem UE, przeszkód w korzystaniu z tych praw i możliwości ich pokonania itd.) zgodnie z celami Europejskiego Roku Obywateli 2013.

Utworzone zostały trzy grupy robocze z udziałem 100 przedstawicieli z 80 krajowych i unijnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego z większości państw członkowskich, których prace dotyczyły w szczególności następujących kwestii:

- 1) obywatelstwa opartego na uczestnictwie i dialogu obywatelskiego;
- 2) ekonomicznych, społecznych, politycznych aspektów obywatelstwa jako spójnej całości; oraz
- 3) obywatelstwa bardziej sprzyjającego włączeniu społecznemu dla wszystkich rezydentów UE.

Wynikiem tej wymagającej i integrującej pracy było stworzenie dokumentu „Chodzi o nas, chodzi o Europę! W stronę demokratycznego obywatelstwa europejskiego”²⁷, zestawu 98 zaleceń dotyczących polityki skierowanych do instytucji UE, organów krajowych i samych organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

**Zalecenia Sojuszu na rzecz Europejskiego Roku Obywateli dotyczące polityki:
z perspektywy zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego**

Jednym z głównych celów przyświecających szerokiej międzysektorowej i transnarodowej sieci Sojuszu na rzecz Europejskiego Roku Obywateli podczas tworzenia jego zaleceń dotyczących polityki było zapewnienie postrzegania aktywnego obywatelstwa jako trwałego, przekrojowego tematu w europejskiej polityce publicznej.

W swoich zaleceniach Sojusz na rzecz Europejskiego Roku Obywateli przyjął ogólny pogląd, że obywatelstwo UE nie powinno ograniczać się do podejścia opartego na indywidualnych prawach, lecz powinno mieć silny wymiar oparty na wartościach, umacniający poczucie przynależności do wspólnego europejskiego projektu wśród Europejczyków.

Zalecenia te uzupełniają i wzmacniają zalecenia określone w sprawozdaniu na temat obywatelstwa UE za 2013 r. i, konkretniej rzecz ujmując, opierają się na dwóch uzupełniających się osiach mających na celu wzmocnienie:

- 1) współodpowiedzialności obywateli za projekt europejski; oraz
- 2) ram uczestnictwa w europejskim procesie decyzyjnym.

²⁷ <http://ey2013-alliance.eu/itsabouteuropeitsaboutus/>

3. BUDOWANIE TRWAŁEGO DZIEDZICTWA KSZTAŁTOWANIA POLITYKI

3.1. Konferencje w ramach Europejskiego Roku Obywateli 2013 na szczeblu UE

Podobnie jak w przypadku poprzednich inicjatyw Europejskiego Roku wydarzenie rozpoczynające i wydarzenie zamykające zostały zorganizowane przez dwa państwa członkowskie sprawujące prezydencję w UE podczas tego roku, w tym przypadku Irlandię i Litwę.

Przewodniczący Barroso, irlandzki premier Enda Kenny i wicepremier Eamon Gilmore oficjalnie zainaugurowali Rok w Urzędzie Miasta w Dublinie w dniu 10 stycznia 2013 r. Pierwszy dialog z obywatelami odbył się niezwłocznie w tym samym miejscu z udziałem wiceprzewodniczącej Komisji Viviane Reding i irlandzkiej minister do spraw europejskich Lucindy Creighton.

Wydarzenie zamykające odbyło się w parlamencie litewskim (*Seimas*) w Wilnie w dniach 12–13 grudnia 2013 r. Podczas uroczystości rozpoczynającej wydarzenie kluczowe przemówienia wygłosili wiceprzewodnicząca Reding, litewski premier Algirdas Butkevičius, przewodnicząca *Seimasu* Loreta Graužinienė i Europejska Rzecznik Praw Obywatelskich Emily O'Reilly. Podczas tego wydarzenia zalecenia Sojuszu na rzecz Europejskiego Roku Obywateli dotyczące polityki (zob. wyżej) zostały oficjalnie przekazane Viviane Reding, która ponownie wzięła udział dialogu z obywatelami, ostatnim w tym roku, który odbył się w Urzędzie Miasta w Wilnie.

3.2. Główne dokumenty Europejskiego Roku Obywateli 2013

W zamierzeniu Europejski Rok ma stanowić:

- 1) ogólnounijną kampanię pogłębiającą świadomość obywateli na wybrany temat; oraz
- 2) katalizator kształtowania polityki w danej dziedzinie.

Europejski Rok Obywateli 2013 nie stanowił wyjątku pod tym względem; w odniesieniu do kształtowania polityki do jego najważniejszych wyników należą:

- „Europejczycy mają głos” – sprawozdanie analityczne z konsultacji społecznych „Obywatele UE – Twoje prawa, twoja przyszłość”²⁸ przeprowadzonych przez Komisję w dniach od 9 maja do 27 września 2012 r. na temat obywatelstwa europejskiego, w ramach których odpowiedzi udzieliło prawie 12 tys. osób i organizacji, dzięki czemu były to największe konsultacje społeczne Komisji, jakie kiedykolwiek się odbyły;
- sprawozdanie na temat obywatelstwa UE za 2013 r. „Obywatele UE: Twoje prawa, Twoja przyszłość”²⁹ będące głównym wynikiem i przyjęte przez Komisję w dniu 8 maja 2013 r.; zaproponowano w nim dwanaście działań mających na celu eliminację przeszkód uniemożliwiających obywatelom

²⁸ http://ec.europa.eu/justice/citizen/files/report_eucitizenship_consultation_en.pdf

²⁹ Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Sprawozdanie na temat obywatelstwa UE za 2013 r. – Obywatele UE – Twoje prawa, twoja przyszłość – COM(2013) 269 final, 8.5.2013
http://ec.europa.eu/justice/citizen/files/2013eucitizenshipreport_en.pdf

pełne korzystanie z ich praw UE, od usunięcia przeszkód dla pracowników, studentów i stażystów w UE, po zmniejszenie biurokracji w państwach członkowskich i promowania uczestnictwa obywateli UE w życiu demokratycznym Unii;

- sprawozdanie Komisji dotyczące dialogów z obywatelami – „Dialogi z obywatelami jako wkład w rozwój europejskiej przestrzeni publicznej”³⁰: wiedza i doświadczenia wyniesione z cyklu debat otwartych, które odbyły się w całej UE od września 2012 r. do końca marca 2014 r.; oraz
- przyjęte w grudniu 2013 r. (podczas prezydencji litewskiej) konkluzje Rady³¹ popierające sprawozdanie na temat obywatelstwa UE za 2013 r. oraz wzywające do wdrożenia zawartych w nim zaleceń.

4. DZIAŁANIA NASTĘPCZE ZWIĄZANE Z EUROPEJSKIM ROKIEM OBYWATELI 2013

4.1. Przedłużenie działań na 2014 r.

Biorąc pod uwagę, że był to rok wyborów europejskich i zmian instytucjonalnych, Komisja uznała, iż należało przedłużyć działania związane z Europejskim Rokiem Obywateli 2013 na 2014 r. Wiele z tych działań nadal ma duże znaczenie dla uczestnictwa w życiu demokratycznym i włączającego uczestnictwa w kształtowaniu polityki UE. Na kontynuację działań w 2014 r. nie zostały przeznaczone żadne specjalne zasoby.

Zorganizowano zatem dwa wydarzenia na szczeblu UE przy ścisłej współpracy Sojuszu na rzecz Europejskiego Roku Obywateli, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komisji:

- „Odzyskajmy razem projekt europejski” – posiedzenie okrągłego stołu, które odbyło się w dniu 20 lutego 2014 r.; oraz
- „Poza programami i manifestami: czym jest dla nas Europa?” – dzień społeczeństwa obywatelskiego w dniu 18 marca 2014 r.

Podczas obydwu wydarzeń, które odbyły się w siedzibie EKES-u w Brukseli, zalecenia Sojuszu na rzecz Europejskiego Roku Obywateli dotyczące polityki zostały wykorzystane jako wkład do różnych debat z udziałem przedstawicieli Komisji, Parlamentu Europejskiego i EKES-u.

4.2. Tworzenie prawdziwej europejskiej przestrzeni publicznej

Jako narzędzie zaprojektowane dla obywateli, aby umożliwić im wypowiedanie się we własnym imieniu (a nie za pośrednictwem przedstawicieli lub specjalnych grup interesów) i wyrażanie ich zastrzeżeń, obaw, nadziei i oczekiwań, kierując je bezpośrednio do czołowych decydentów politycznych, dialogi z obywatelami stanowiły wymierny wkład w tworzenie europejskiej przestrzeni publicznej,

³⁰ Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Dialogi z obywatelami jako wkład w rozwój europejskiej przestrzeni publicznej – COM(2014) 173 final, 24.3.2014 r.

³¹ http://ec.europa.eu/debate-future-europe/citizens-dialogues/belgium/brussels3/dialogue_en.pdf
http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/139959.pdf

w której można debatować o europejskiej polityce. Nie były to jedynie sesje pytań i odpowiedzi, a zdobyte doświadczenia, w szczególności w ramach ogólnoeuropejskiego dialogu z obywatelami, który zakończył pierwszy cykl w dniu 27 marca 2014 r., wskazują, że mają one wielki potencjał w gromadzeniu pomysłów i uzupełnianiu dyskusji, które obecnie są ograniczone do niewielkiej liczby zainteresowanych organizacji lub odbywają się w znacznej mierze poza areną instytucjonalną.

Jednocześnie silne zaangażowanie organizacji członkowskich i sieci Sojuszu na rzecz Europejskiego Roku Obywateli na szczeblu UE i krajowym zapewniło obywatelom zorganizowanym w społeczeństwie obywatelskim w całej Unii także możliwość podjęcia kwestii związanych z Europejskim Rokiem Obywateli 2013 i wniesienia wkładu w kształtowanie polityki UE w obszarach obywatelstwa i demokracji.

Europejski Rok Obywateli 2013 i jego kontynuacja 2014 r. stanowiły doskonałą okazję do refleksji nad sposobem połączenia tych – dotychczas oddzielnych – kanałów współpracy zewnętrznej i dalszego rozwijania prawdziwej europejskiej przestrzeni publicznej. Wyniki wyborów europejskich podkreśliły konieczność sprzyjania obywatelskiemu uczestnictwu i zaangażowaniu obywateli w proces integracji Unii, zarówno obywateli zorganizowanych w społeczeństwie obywatelskim, jak i działających indywidualnie. Komisja ma zamiar nadal wykorzystywać możliwości rozwoju przestrzeni publicznej do celów debat, dyskusji i wymiany poglądów dotyczących kwestii europejskich z perspektywy europejskiej przy udziale organizacji obywatelskich i ogółu społeczeństwa.

4.3. Wnioski

Komisja z zadowoleniem przyjmuje wnioski zewnętrznego zespołu oceniającego³² odnośnie do istotnego charakteru zestawu działań wybranych w ramach Europejskiego Roku Obywateli 2013 oraz jego stwierdzenie, że działania te w pełni odpowiadają celom Roku bez znaczących luk lub pokrywania się. Zauważył on również, że rozpiętość tematyczna oznacza, że zaangażowano odpowiednie podmioty w szerokim zakresie i wykorzystano efekt mnożnikowy, co przyczyniło się do rozpowszechnienia głównych postulatów Europejskiego Roku Obywateli 2013. Działania komunikacyjne uznano za dostosowane do potrzeb grup docelowych.

Komisja potwierdza (wzajemnie powiązane) wnioski dotyczące *skuteczności* i *efektywności*, tj. fakt, że późne przyjęcie decyzji utrudniło mobilizację potencjalnych partnerów w odpowiednim czasie, aby mogli się oni przyczynić do działań, w szczególności na szczeblu krajowym, a udostępnione zasoby finansowe nie były dostosowane do ambicji poinformowania wszystkich obywateli o przysługujących im prawach UE. Zespół oceniający uważa jednak, że działania i wydarzenia oparte na uczestnictwie okazały się skuteczniejsze niż informowanie za pośrednictwem środków masowego przekazu. Ponadto podkreślił znaczną mobilizację zainteresowanych stron (zob. wyżej), które wniosły wkład w formie

---

³² Szczegółowe wnioski i zalecenia, zob. http://europa.eu/citizens-2013/sites/default/files/content/document/EYC2013_%20evaluation%20final%20report%202014_07_25.pdf

zasobów ludzkich i finansowych lub uczestniczyły na zasadzie wolontariatu, oraz zaznaczył, że kategorie działań różniły się pod względem efektywności.

Komisja podziela również wnioski zespołu oceniającego dotyczące trwałości efektów działań Europejskiego Roku Obywateli 2013. Z jednej strony bowiem efekty ogólnounijnej kampanii informacyjnej i komunikacyjnej prawdopodobnie nie będą trwałe ze względu na ich niewielki budżet, co ogranicza ogólną trwałość. Z drugiej strony promowane uczestniczące formy komunikacji, skoncentrowane na potrzebach obywateli, prawdopodobnie będą miały trwały wpływ na zaangażowane zainteresowane strony, pod warunkiem, że spełnione zostaną ich oczekiwania w odniesieniu do działań następczych; w przeciwnym razie niektóre zainteresowane strony mogą być mniej skłonne do angażowania się w przyszłości.

Jeżeli chodzi o wpływ na ogólną świadomość praw wśród obywateli Europy i ich zdolność angażowania się w proces integracji europejskiej, Europejski Rok Obywateli 2013 można jedynie postrzegać jako szczegółowy wkład do ogólnych działań Komisji w ramach jej strategii komunikacji instytucjonalnej oraz programów i polityki w zakresie współpracy zewnętrznej.

Europejski Rok Obywateli 2013 jest postrzegany jako ogólnounijna kampania mająca na celu upowszechnienie wiedzy o prawach przysługujących obywatelom UE oraz przyczynianie się do kształtowania polityki w obszarze obywatelstwa UE, szczególnie w odniesieniu do tworzenia prawdziwie europejskiej przestrzeni publicznej. To ostatnie stwierdzenie zyskało na znaczeniu w miarę realizacji działań Europejskiego Roku Obywateli 2013, szczególnie wraz z przedłużeniem tych działań na 2014 r. w okresie poprzedzającym wybory europejskie. Skromny budżet spowodował ograniczenie zasięgu i wpływu kampanii komunikacyjnej, jednak efekt ten został skutecznie złagodzony dzięki kreatywności, zaangażowaniu, działaniom na zasadzie wolontariatu i energii wszystkich zainteresowanych stron na szczeblu unijnym i krajowym. Należy wśród nich wymienić Sojusz na rzecz Europejskiego Roku Obywateli i jego członków ze zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego, którzy utworzyli trwałe sieci generujące długotrwałe efekty i pomagające w promowaniu rozwoju prawdziwej europejskiej przestrzeni publicznej.

Wszystkie te połączone wysiłki i działania pomogły uczynić Europejski Rok Obywateli 2013 Rokiem *dla* obywateli, *przez* nich i z nimi, zarówno obywateli zorganizowanych (poprzez Sojusz na rzecz Europejskiego Roku Obywateli), jak i występujących indywidualnie (poprzez dialogi z obywatelami).

Zewnętrzna ocena Europejskiego Roku Obywateli 2013: wyzwania stojące przed przyszłymi edycjami Europejskiego Roku

- ✓ W celu dotarcia do dużej liczby odbiorców w każdym z 28 państw członkowskich kampania informacyjna wymagałaby znacznych środków z budżetu wynoszących co najmniej kilka mln EUR, np. na samo umieszczanie informacji w mediach. Ponadto treści musiałyby zostać przekazane przy pomocy zwięzłych i oryginalnych haseł mających na celu przyciągnięcie uwagi odbiorców i ewentualnie wywarcie na nich wpływu.
- ✓ Gdy zasoby są ograniczone, priorytetem jest przeprowadzenie kampanii komunikacyjnej wspierającej wydarzenia. W takich przypadkach wydarzenia stanowią główną podporę rozpowszechniania informacji, a kampania stanowi narzędzie mające na celu przede wszystkim zaangażowanie uczestników i przyciągnięcie uwagi mediów, tak aby zapewnić szersze rozpowszechnianie informacji.
- ✓ Próby realizacji tradycyjnej kampanii oraz komunikacji opartej na wydarzeniach przy ograniczonym budżecie są nieskuteczne. Decyzja w sprawie strategii komunikacji społecznej powinna zapaść na wczesnym etapie prac.

Załącznik: Europejski Rok Obywateli 2013 w skrócie